

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

31. szám.

Debrecen, 1929 augusztus 3.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A falu, meg a papja.

A falu a magyarság legnagyobb problémája. Életünk fájának gyökérzete és a törzse is. Az életető erő nedvei a gyümölcs íze, zamata, a termőgaly ojtása mind a falu. Noha a mai Magyarországon, különösen a városi lakosság a többség, azonban az életető ősem az a falu, az a sokat megcsalt, megcsúfolt, mostohán hagyott. A magyar falu olyan, mint a jó édes anya: maga kopottas ruhában, csak a „gyerek járjon szépen”! Hát ilyenek a mi falvaink. Aki ritkán jár városra, az tudja csak igazán, hogy milyen mostohagyerek a magyar falu! S az újságokban olvasunk sokszor olyan dolgokat, hogy emelkedik tőle a haj a fejünkön. A multkoriban kellő komolysággal írott hosszú cikket olvastam például, amelynek írója keményen nekivont a főváros tanácsának és a kormányának, hogy a főváros utcáin nem szereltetett még fel kellő mennyiségben utcai köpölgádákat! S kellő akribiával kiszámítja, hogy ez az elodázhatatlan felszerelés milyen összegbe kerülne. Risum teneatis amici! Hány magyar falu van a Társadalombiztosító mai milliós, sőt milliárdos forgalma s gazdagsága Vass-korszaka idején, ahol jó ivóvíz nincs!? Aszfaltjárda, itthon térdig jársz benne; fénylő ívlámpák bengáli fénye, itthon a tatár-mécs még a vezető márka; hintáló autók dagadó kényelme, itthon „sarat sárra hánynak s elnevezik — országútnak” (Jókai)... s több e féle „modern” velejárói falusi életünknek.

Node nem keserű szájjal mondom én ezeket, hiszen „szegények mindenkor lesznek veletek!” És nem vagyok nagyralátó, sem sokat akaró. Csak szemlélődöm erre is, arra is, nyitott szemmel ballagván. És más, nem tudom, hogy van vele, de én csak a falut szeretem igazán! És amit szeretünk, féltjük is azt. Így vagyok én a magyar faluval. Nem szeretem az állapotát. A magyar falu népe is megkötyagosodott. Se falu, se magyar maholnap. S ha észre nem térítik, nagy baj lesz belőle.

A falu vezetője a jegyző, meg a pap. Ha van pár „úri” birtokos, gróf, vagy egyéb, az ritkán számít e tekintetben, mert az legtöbb-

szőr külön életet él s legfeljebb „leereszkedik” szüksége szerint, amiben nincs köszönet! Már most a jegyzőt vegyük. A jegyző (Magyarországon vagyunk!) napról-napra annyi ezerféle hatóságoktól kapja a „bürokráciát” rendeletekben és céltalan megkeresésekben, hogy mikorára a napi 50—60 „aktáját” elintézi, éppen elég neki! A néppel (nevelni való és nevelni, vezetni szükséges gyermekkel) foglalkozni nem ér rá. A tanító? Neki tanítani kell. S ha mást is csinál, Magyarországon számolnia kell még mindég azzal a szegénynek, hogy ő mellőzött és ilyen dolgokra alkalmasnak nem tartott egyén. S ott van a pap. Hát bizony a pap sem falusi pap. A falu nyűg a kezén-lában. A legtöbbször hivatalnok, bérért szolgáló alkalmazottnak tartott valaki. A falu kicsinyességeiből nagyobb helyre, sőt városba készülődő örökké, aki sokszor átszállónak tekint a falut. De ez természetes is. Papnevelésünkben, tantervünkben bölcsen elvan rendezve minden, hogy a magyar református egyház leendő papjai, akiknek egyházközségei legnagyobb számban falun vannak, a falusi élet mai időszerű kérdéseiről egy szót sem hallanak. Tanáraink mind nagyvárosi emberek, akik tudományokat, elméleteket tanítanak csupán, azonban a falusi nép életének főbb problémáiról nem hallatják szavukat. Ilyen előképzettség után kerülünk ki a faluba. Falusi egyházak lelkészei leszünk, de nem a nép pásztorai. Idegen az a világ, még ha falusi származású is az a pap, mert tanulói pályájának városi friss benyomásai, középiskolai és főiskolai studiumai mind elfelejtetik, vagy meguntatják a falunak még a nevét is vele. Az a nép, számára nem bizodalmas közösség, nem a család, amelyben ő az atya, hanem egy idegen, sokszor félelmes-ismeretlen tábor, amelynek közepén szakadt falú kisparókiájába félve bezárkózva, mint ostromlott vár riadt népe éli az életét. És az a nép látja, hogy a jegyzője, tanítója, papja is idegen az ő világának. Városra vágyik, városi örömök fakuló emlékeit siratja-kesergi, erre ő is, ha „telik”, ebben követve őket, előbb a fehérszínűje hagyja el ősi viseletét, szokásait, utána a férfiai is halad, míg végre maga is

megunja a falut. Az alföldön sok falut, mezővárost ismerek, hol a javakorbéli bérbeadja a földjét, tanyáját s beül a város „muzi“-jába, kávéházaiba s „tempózik úrul“.

Veszedelmes szimptomák ezek! Életünk fájának gyökereire vettetett a fejsze! Vigyázzunk mi: a vigyázók, míg nem késő. *Mert azt ne felejtsük, hogy a nemzeti sajátágokhoz való hűség és a református valláshoz való hűség olyan tilokzatosan erős szálakkal van a mi magyar népünk életében, — a „magyar vallás“-fogalmában is megtetszően —, összenöve a magyar kálvinizmus történeti századainak eleitől fogva, hogy a kettő sorsa felbonthatatlanul eggyé lett!* Nekünk nem lehet az közömbös, ha ezek: nemzeti életünk ősi kincsei veszendőbe mennek, különösen ha elgondoljuk, hogy a falu s az egyház ugyanazon emberek társasága.

Nem bizonyos történelmi szükségszerűségből előálló fejlődésnek gondolok én gátat vetni. Távolságra legyen. Azt szeretném, ha ezen új honfoglaláskor, amelyet most kell elvégeznünk, a magyar református falusi lekipásztor végre leszállana falut megunt, városba vágyó céltalan unalma és keserve Rozinontéjáról s megvetve a sarkát keményen a „földön“, megértetné és elhívetné végre először is saját magával, hogy neki hol az igazi helye, hivatása, hogy azután a „nyáj is ismerné az ő pásztorát“ s a nép lenne „választott nép“ és ő lenne Józsué! Nekünk ropant megnőtt a hivatásunk! A falusi pap maradt meg a nép számára mondhatni egyedül. Óh ne vegye el senki, semmi ettől a hivatásától ezután! Egyházunk atyái lássák meg e látást s ehhez képest lássák el útravalóval az ifjú Timotheusokat a theológián és a káplániákon is!

Nincs most arra hely és alkalom itt, hogy systematikusan feljegyezzem csak a képzésre valókat is. Csak egy pár szempontot említek csupán.

Theológiánk Lelkészképző-intézetében szeretném látni e tárgyakat:

Hitelszövetkezet, Hangya. (Előadók: Andrassy Kálmán, Kiss Ferenc.)

Háziipar, slöjld, kosárfonás, csipke. (Előadó: Kájel Endre.)

Termelőszövetkezetek.

Mezőgazdasági ismeretek.

Többtermelés, talajtani ismeretek.

Kertészet, gyümölcsstermelés.

Építéstan.

Hygiéna.

Anyá és csecsemőgondozás.

Diakónia, szegénygondozás.

Falutfejlesztés, népházak, egyletek, napközi otthonok, néplyceum.

Népbetegségek, stb., stb.

Debrecenben ezekhez ott van az orvosi egyetem, gazdasági Akadémia. Előadókat kapni hozzá. *Nem örökké a sok elvont elmélet, hanem az élet végtére már!* A theologiai szakismereteket komolyan veszem. Azonban most olyan

a mi képzésünk, mintha lenne a népiskolánk, ha a „mester“ a felsőbb mathézist is beleverné földműves fiaink fejébe.

Ne tömjük a fejeket a sok elmélettel, hypothézissel és más egyébvel, amely csak alap, amelyen azonban továbbépíteni nem lehet, annak, aki szaktudós akar lenni, az alfabetjén kell újra úgymint mindent kezdeni. Ahogy a mi bizonyosságokkal körülvett bölcsünk hirdette: a bibliát ismertetni, megszerettetni, azontúl, ami az időből csak telik, a való élet szükségleteire nevelni a papot: a vezért. Ez volt nagy vonásokban Andrassy Kálmán értékes cikksorozatának a gerince, ahogy emlékszem rája. Nekünk nem theologusoknak kell lennünk mindenkefelett, hanem az élet Krisztushoz vezető pásztorainak. Nekünk *mindig* a mai világban kell állanunk s mindig a mai népet ismerve, benne élve kell benne kiépítenünk a Krisztust. A pásztori élet legfontosabb kelléke a sokoldalúság. Gondolj csak reá nyájas olvasóm, hogy Pál mennyire megkívánja ezt a pásztorától s milyen önérettel mutatja föl magában e sokoldalúságot. A Krisztus élete a gyarló emberi létben az Isten differenciáltsága maga. A mi pásztorágunk nem lehet a biblikus tudós dohos zárkózottsága csupán. Nem lehet a lekipásztori naplók számára és az újsághírek reklámjaira dolgozó, restancia nélküli „hivatálnok úr“ exkluzivitása sem. Nem lehetünk molyok a thékákban, de babérral övezett kaláber partnerek sem a községházán, vagy a patikában. Mi nem lehetünk az „urbs“-ból száműzött Coriolanus keserű, mardosó dühében élők a „paraszt“ volcsusok között. Mi csak egyek lehetünk: jó pásztorok. Ez a becsületünk. A pásztor és a nyáj ismerje egymást s mindenről lemondva (hármily nehezen essék!) a pásztor élete legyen a nyájé. És a pásztor szoktassák, neveljék, tanítsák a nyájhoz. Mert különben a nyáj más pásztor keres! És akkor megástuk a sírját a falunak is, az egyháznak is. És aki eltemetné? Óh nem kell keresni, akad, sőt készen áll reá már is elég!

Pánczél Jenő.

Mese két templomról meg egy remetéről.

A remete a Kalvárián lakik. A kis templom falához van ragasztva egy még kisebb házikója; alig nagyobb, mint egy jókora fecskéfészék. A ház előtt lilliputi kert terül el, amelyet alacsony repkényes kőfal foglal egybe a templom és a remeteház épülettömbjével. A remete főfoglalkozása — a templom gondozásán kívül, amelynek sekrestyése — ennek a parányi kertnek a művelésében áll. Csupa csudák teremnek itt: az egyik sarokban havasi gyopár húzódik meg bolyhos ezüstszínével, a másikban meg télen is virító rózsza. De a jó remete nemcsak a növényvilágban tud csodákat végbevinni.

*

Nem éppen olyannak kell őt elképzelni, amilyennek a romantika remetéit szokták: mellétverő ősz szakállal, egy szál durva csuhában, a derekán erdei makkból készült olvasóval, mezítláb. A remete egy tisztos polgári ruhában járó igen nyájas, szakáttalan, 70 év körüli bácsi, aki azonban még most is fürge, mint a gyík s az élet apró örömeit nem veti meg. Amikor szeretett Kalváriahegyéről a hajnalban vagy a naplementében gyönyörködik, akárhányszor versírásra is ragadja az ihlet. Az egyik verse — persze németül, mert a derék remete az egyik legrégibb német polgárcsaládjából való a szép kis ódon határszéli magyar városkának — ezzel a kedves gondolatokkal végződik: „Talán még csak a mennyországban lehet ennél szebbet látni!“ A mennyországra egyébként is szívesen gondol a remete; hiszen a szent dolgok körül való, naponkénti forgolódás is folyton inti 45 év óta amióta ő tölti be a Kalváriatemplom sekrestyéi tisztét. Egy a kívánsága: ő is ott szeretne majd pihenni kihűlt tetemeivel a hangulatos, árnyas dombtetőn, ahol a 200 éves kis templom régebbi remetéit eltemették. Hiszen — így gondolja — ő is rászolgáltatna az egyik elődjének megható sírfeliratára:

Wo er am liebsten wollte,
da ruht sein Körper aus:
die Seele wohnt im Himmel,
der Leib am Gotterhaus.

De a remete azok közé a jámbor, naiv keresztények közé tartozik, akik még ezen a földön is szeretnének egy darabka mennyet látni. És sok mindenre képesek azért, hogy láthassanak. Még csodára is.

*

A Kalvária alatt megkapó panorámában terül el a remete szülővárosa. Barnult, viharvert várfalaival, oromtető házaival, kicsiségéhez képest igen számos templomával, tornyával, klostromával olyan, mint egy ittfeljutott középkori álom. Nincs andalítóbb, bűvösebb zene, mint amikor esthajnalon a templomok tornyaiiban egymásután kondul meg és szárnyal föl a Kalváriára az Angelus.

De a remete lent a városban is sokszor megfordul és gyermeksége óta ismeri ott az embereket és a dolgokat. Jól tudja azt is, hogy a városka lakói nem mind egyformán tisztelik a Szentháromság egy Istent. A háromnegyedrészüket a remete hitén van, vagyis a római szentegyház híve. Az egynegyedrészüket azonban evangélikus keresztényen, olyanok, akik nem imádkozni, csak a természet, a művészet és a mult idők szépségeiben gyönyörködni járnak föl a Kalváriára. De feljárnak sűrűn és a remete, mint keresztény polgártársait és régesrégii ismerőseit, őket is szereti és megbecsüli.

Azt is régóta látta már a remete, hogy az evangélikus atyafiak szemében mindig valami kis szomorúság ül, mikor a Kalvária tetejéről letekintenek városukra. Könnyen kitalálhatta, miért. Az ő templomuknak a tornya nem lát-

szik, a harangszava nem hallatszik ide — egyszerűen azért, mert egyik sincsen. Akkor, mikor végre letelt az a keserves 100 esztendő, amelynek folyamán az egykor szín-evangélikus városkában még evangélikus istentiszteletet sem volt szabad tartani: a nagylelkű József császár alatt végre felépíthették templomukat; de torony és harang nélkül, egy minden oldalról körülépített udvaron — úgy, amiképpen ma is áll. Már mindjárt kétszázötven esztendeje, hogy az evangélikusok harangjai elnémultak itt. Az új templom- és toronyépítésre buzgón gyűjtögetett tekintélyes alapjuk pedig semmivé olvadt a háború nagy ördögkohójában.

De azért az atyafiak nem csüggedtek el. Ha új templomot nem építhetnek is egyelőre, megépítik a harangtornyot. Lelkes pásztoruk ösztönzésére megindultak a felajánlások, megkezdődött a gyűjtés. És a gyűjtők sorába egy szép napon beállott a Kalvária remetéje, a római katolikus templom városszerte közkedvelt sekrestyéje is. Egymásután kopogtatott be a jómódú katolikus polgárok hajlékaiba. És mindenütt ugyanegyet mondott: „Én öreg ember vagyok és igen jól emlékszem, hogy a mi legszebb templomunk, a főtéri „Jézus szent Szíve“-templom ezelőtt vagy negyven esztendővel úgy épült fel, hogy a legelső fuvart evangélikus polgár adta hozzá és a lutherhitű atyafiak egyébként is kivették a részüket az építkezésből. Minekünk most illik kamatostól visszaadnunk a kölesönt.“ Térült-fordult a fürge remete — és az evangélikus „geistlicher Herr“ majd hanyattesett, amikor rövid napok multán beállított hozzá az ívvel, amelyre szép egymásutánban rá volt vezetve a katolikus polgárok felajánlkozása az evangélikus templomépítéshez ennyi meg ennyi fuvarra. *Kétszázézer téglából százhatszázötven* római katolikus polgárok fogtak elfuvarozni az új evangélikus harangtorony építéséhez. „Könnyen meg tudtam volna még szerezni ahhoz a rongyos negyvenezer téglához is a magam hitsorsosaitól a fuvart — így büszkélkedik a jó remete —, de illő, hogy már ti lutheránusok is tegyetek valamit a saját tornyotokért.“

*

Ha ez a torony egyszer felépül, a harangjainak a muzsikája bizonyosan igen szépen bele fog olvadni a többi templomok harangszavába. És senki sem fog boldogabban andalogni ezen az igazi keresztény és magyar harmónián, mint a remete ott a Kalvária-hegyen.

Ezt a harmóniás harangszót kellene rádió terjeszteni — ezzel a kis mesével együtt, amely az első betűtől az utolsóig igaz történet — naponként Magyarország-szerte. Azon a Magyarországon, ahol a vélt és valódi, de mindenképpen kölcsönös felekezeti sérelmek éppúgy napirenden vannak már, mint a jubileumi bankettek, vagy az öngyilkosságok. És ahol a Krisztus földi egyházai s azoknak hívei és többé-kevésbé felelős szolgálói és vezetői olyan pon-

tosan meg tudják keresni egymásnak nem a kezét vagy a szívét, hanem a tyúkszemét.

Persze tyúkszemekkel nehéz *magaslatokra* járni. Még ha csak akkor is ezek a magaslatok, mint a Kalvária. Pedig ha oda egyszer megpróbálnának felkapaszkodni az ilyen tyúkszemes tyúkszemtaposók — mindenik felekezettől —, talán az ő szívüket is megfogná a kis városból felhallatszó keresztyén és magyar harmónia bűvös harangszava. És a remete megmutatná nekik, hogy az egymás kezét és szívét hol keresék és hol találhatják meg.

Vándor.

A református keresztyén világnézet és az egyház.

Ha valaki a mi korunkat jellemezni akarná, bátran a világnézeti harcok korának nevezhetné. Amikor ezt a kérdést vizsgáljuk, azt látjuk, hogy az emberek talán sohase foglaltak olyan határozottan állást Istennel és az Ő ügyével szemben, mint épen napjainkban. Láthatjuk, hogy míg egyfelől hatalmas lendülettel halad előre Isten ügye, addig másfelől az istentagadás elképzelhetetlen mérveket ölt. A hívő és hitetlen világnézet elkülönülése még sohasem volt ennyire szembevető.

Bizonyos az, hogy a hitelenséggel szemben a kálvinizmus veszi fel a legerőtejesebben és a legmodernebb eszközökkel a harcot. Krisztus és a Sátán tusája ez. A küzdelem elkeseredett, a harcra nagy körütekintéssel kell felkészülnünk. Szükségesnek látszik mindenekelőtt a fogalmak tisztázása. Épen azért szeretnék én a jelen alkalommal az egyházi és világnézeti munka különbözőségeiről beszélni.

Egészen kétségtelen, hogy a református egyház munkája nélkül a kálvinizmus, mint világnézet, elképzelhetetlen. De a kettőt, t. i. az egyházi és világnézeti munkát, mégse lehet azonosítani. Nem, mert az egyház a különös kegyelem bizonyosága lévén, az egyházi munka is e területen fog folyni. Akinek azonban világnézete van s pláne ismeri az általános kegyelem és különös kegyelem közötti különbséget, az élet minden vonatkozásában meg-lévén a határozott programja, harc nélkül nem tűrheti, hogy bizonyos életszférákat csak úgy egyszerűen más világnézetek domináljanak. Egy hívő kálvinista legkevésbé hunyázkodhatik meg. Neki küzdeni kell Isten dicsőségéért a modern kor minden eszközével. De ezt nem mint egyháztagnak kell megcselekednie. Az egyház édesanya. Az édesanya pedig felneveli a gyermekét s szárnyára bocsátja. Nem úgy azonban, hogy végérvényesen leveszi róla a gondját. Ellenkezőleg: féltő szeretettel mellette van, lelkesíti, erősíti, a fáradt munkást keblén pihenteti meg. Akinek ilyen édesanyja van, az a lelkében megálmodott álmokért örömmel indul harcra. Egy nagy eszméért folyik a küzdelem: Isten dicsőségéért. Milyen területeken? A nevelés, a tudományosság, az újságírás, a politikai élet mezején, a szociális problémák terén stb. Mennyi

munkatér! Az egyedülálló megijedhet tőle. Ezért kell az egy világnézettel rendelkezőknek szervezkedni... Ez már nem az egyház munkája. Ez már világnézeti munka. Az ilyen munkának is megvan azonban a maga megkötöttsége. Úgy mondhatnánk: hitvallásos munka... Ennek a munkának a hívei az élet különböző területén működnek. Mert az adományok különbözők, de végcél egy: Isten országának építése ezen a földön.

Az egyházi és világnézeti munkák közötti különbségtétel nagy elvi magaslat, melynek kifejtését és alkalmazását főként Kuyper Ábrahámnak köszönheti a kálvinista világ. A magyar kálvinizmusnak is sürgős kötelessége a munkaterületek elhatárolása és az ellen a meghonosodó vélemény ellen való irtó harc felvétele, hogy az Isten ügyért való harc kötelessége az embereket csak egyháztagi minőségükben terheli.

Dr. Kiss Barnabás.
ügyvédjelölt.

A terményértékesítési krízis és egyházunk.

Egyik egyházunkban sokáig törték fejüket a hívek káplánjuk egyik predikációjának eme filozofikus kitételén: „*Semmi sem bizonyos a nap alatt. Még az sem bizonyos, hogy semmi sem bizonyos.*”

Nekünk is érdemes gondolkoznunk azon, hogy az utóbbi tíz-húsz év alatt mi volt bizonyos és állandó, például egyházunk gazdasági és anyagi életében, berendezettségében.

A háború előtt templomépítési, egyházfenntartási stb. című alapok és alapítványok pénzét takarékpénztárakban helyezték el majdnem mindenütt. A pénz volt a jó és biztos akkor. A behivatalnokok örültek, hogy a kamat segítségével megszabadultak a sok herce-hurcával járó terményfizetéstől és megváltathatták pénzült. Akkor az volt a szerencsés és ügyes, aki keresztül tudta ezt vinni.

A háború után fordult a világ. A pénz semmivé lett és azokat tartották bölcseknek, akik állandóan terményben szedették fizetésüket és az egyház magtár alapját nem tették, mint pénzt a bankokba, hanem mint búzát őrizték és kezelték tovább.

Sok szörnyű alkudozás és engedmény árán most már a legtöbb helyen igyekeztek visszaállítani a terményfizetést és újra szervezték ezen az alapon a magtár-, templom- és egyházfenntartási tőkéket.

És íme, most itt van rajtunk újból egy már majdnem katasztrófálisnak mondható országos és nemzeti veszedelem: a terményértékesítési krízis, melynek hamari elmultával a legilletékesebb tényező, a földművelésügyi miniszter sem biztat bennünket.

Még nem is oly rég minden berek a többtermelés szükségességétől volt hangos és ma már azzal bocsátották szét az országházából vakációra a képviselőket, hogy igyekezzenek felvilágosítani a

népet és rávenni arra, hogy búzában és gabona-félékben ne termeljenek többet, mert Amerika, Canada és Argentina olcsóbban termel, mint mi és raktáron levő óriási készleteivel összemorzsolja a mi kivitelre szánt terményeink árát.

Új termelési ágakat kell bevezetni és megszokni! A selyem, kender, tojás, baromfi, gyümölcs és tejtermékek azok, amelyekkel versenyképesek lehetünk a külföldön.

Lehet, hogy arra a képviselőre, aki ilyet hirdet, nem fognak többször rászavazni választói, de a veszedelem ezzel nem múlik el.

A mi egyházainkat is nagyon komolyan és sokkal közelebből érinti ez, mint sokan gondolnák, mert a behivatalnokok csak elvesztegethető búzában fogják kapni fizetésüket, azonkívül a földbirtokkal is rendelkező egyházak nem tudnak tojás, tej, kender és selyemtermelésre berendezkedni.

Semmi sem bizonyos a nap alatt. Lehet, hogy elmúlik e veszedelem, de egyelőre nincs rá kilátás.

Consulok: mitevők legyünk s mi lesz velünk?!...

Szamoskér.

Kósa Béla.

Iskola

A hajdúnánási református reálgimnázium Értesítője az 1928—29. iskolai évről. Összeállította: *Márk Imre* igazgató. Az 1778-ban már mint hatosztályú latin iskolaként működő hajdúnánási református reálgimnázium szép és eredményes munkát fejtett ki az elmúlt iskolai évben is. Az intézetben 14 rendes tanár, 3 hitoktató és 2 óraadó működött. A növendékek száma 207 volt, 22-vel kevesebb, mint az előző évben. A leánytanulók száma 46 volt, akik állandó női felügyelet alatt állottak és külön óráközi tartózkodó helyük volt. A tanítás eredménye kielégítő volt. Jeles osztályzatot nyert a növendékek 13.4% (27), javító vizsgálatra utasítottak 18% (36), osztályismétlésre 2% (4). Egészségi állapot a növendékek között az influenzajárvány dacára is megfelelő volt. Szép anyaggal gyarapodtak úgy a tanári, mint az ifjúsági könyvtárak, valamint a szertárak is. A tanári kar eredményes és buzgó munkásságot fejtett ki úgy a társadalmi munkában, mint irodalmi téren. Az ifjúsági egyesületek közül szép eredménnyel munkálkodtak az Önképzőkör, Gyorsírókör, Ifjúsági Segítőegylet, Énekkar, Konfirmált Ifjak Egyesülete, gróf Tisza István sportkör. 129-ik „Soós Gábor” cserkészcsapat. A nemzeti és vallásos érzés nevelésére igen nagy gond fordított. Rendezett a gimnázium több hazafias ünnepélyt. Az ifjúság részére hetenként házi istentiszteletek voltak, ezeken kívül részt vettek a gyülekezeti istentiszteleteken is. Az ifjúság a kirándulási és cserkész-alap javára

február 2-án jól sikerült műsoros estélyt rendezett. Május végén tanulmányi kirándulás volt a növendékek részére, amikor megtekintették a Hortobágyot. A nyári szünetben Budapestet és környékét látogatják meg a növendékek. Az intézet által a tanuló ifjúságnak adott jótétemények összege 8440 P. Teljes érettségi vizsgálatra jelentkezett 29 tanuló. Jelesen érett 9, jól 6, érett lett 10 tanuló, 4 tanuló két hónap múlva teendő javítóvizsgálatra utasítottak. (mb.)

A kisújszállási református „Horthy” reál-gimnázium Értesítője az 1928—29. iskolai évben.

Összeállította *Soós József* igazgató. Isten áldásától kísért eredményes munka folyt a kisújszállási reál-gimnáziumban az elmúlt tanévben is. Igazgatón kívül az intézetben tanított 14 rendes tanár, 1 helyettes- 2 óraadó tanár és 2 hitoktató. A tanulók létszáma 248 volt. A rendes iskolai szüneteken kívül a tanítás az influenza járvány miatt február hó 24-től március 4-ig szünetelt. Az egészségi állapot egyebekben kielégítő volt. A tanítás eredménye a kívánalmaknak teljesen megfelelő. Jeles: 19 (8%), jó: 47 (19%), elégséges: 127 (54%), egy tárgyból elégtelen: 22 (9%), két tárgyból elégtelen: 14 (6%), több tárgyból elégtelen: 9 (4%), összes elégtelen: 45 (19%). Magaviseletben példás: 48%, jó: 114%, szabályszerű: 2%. Görög nyelvet tanult heti 3 órán 6 tanuló, gyorsírást 33, művészeti rajzot tanult 84, német társalgást 19 tanuló. Az énekkarnak 43, a zenekarnak 15 tagja volt. Gyarapodtak a különböző szertárak, tanári könyvtár és az ifjúsági könyvtár is. A vallás-erkölcsi nevelést elősegítette a tanulók külön ifjúsági istentisztelete, a bibliakör. Az ifjúsági istentiszteleteken kívül részt vettek a gyülekezeti istentiszteleti alkalmakon is a növendékek. A nemzeti érzést nagyban fejlesztették a különböző hazafias ünnepélyek. Tanulmányi kiránduláson az intézet növendékei a nehéz gazdasági viszonyok miatt részt nem vettek. A tanári kar az intézetben kívül nagyfokú munkásságot fejtett ki társadalmi és irodalmi téren egyaránt. Az ifjúsági egyesületek közül tevékenyen működtek az Arany János önképzőkör, Bethlen Gábor-kör, Bibliakör, — átlag 45 tanuló részvételével — Gyorsíró-kör, „Bocskay” 203. számú cserkészcsapat, Ifjúsági Vöröskereszt-egylet, Ifjúsági segítő-egylet, Sportkör. A növendékek az intézetben 9806 pengő jótéteményt élveztek. Az iskolai év végén megalakult a kisújszállási Öreg Diákok Szövetsége 476 taggal. A diákszövetség, különösen a jövő iskolai tanévben megnyitandó internátussal kapcsolatban fejtett ki munkásságot. Érettségi vizsgálatra jelentkezett 12 tanuló. Az írásbeli alapján szóbelire bocsátott mind a 12 növendék. Jelesen érett: 2, jól: 3 növendék, érett lett 5, javító vizsgálatra utasított 1, a teljes vizsgálat megismétlésére 1 növendék.

Az értesítő dr. Jausz Béla tanár „Állami internátusok Ausztriában és Németországban” című értékes tanulmányát is közli. (mb.)

Halottaink

Martsa Sándor alistáli lelkész, a zsigárdi gyülekezet egyhangúlag meghívott lelkésze életének 42. évében elhunyt.

Sipos Ida belényesújlaki tanítónő életének 28-ik évében rövid szenvedés után elhunyt.

Áldott legyen emlékezetük!

Különfélék

Soltész Elemér tábori püspök, aki hosszú idő óta betegszabadságon volt külföldön, a napokban egészségesen hazaérkezett és átvette hivatalát.

Országos Református Lelkészegyesület lelkesíti konferenciája, az Országos Presbiteri Szövetség naggyűlése, az ORLE nagy kálvineumi ünnepélye és országos közgyűlése, az Országos Református Jóléti Társulat közgyűlése folyó évi augusztus hó 22-től augusztus hó 27-ig fog tartani Miskolcon. Az ORLE konferencia tagjai augusztus 22-én délután Diósgyőrré, augusztus 23-án délután Vasgyártelepre, augusztus 24-én Lillafüredre rándulnak ki és augusztus 27-én egész napon az e célra is jelentkezők csoportja kirándul Putnokon keresztül Aggtelekre, a világhírű cseppkőbarlang megtekintésére.

A Magyar Református Tanítók Országos Egyesülete Dobó Sándor üdülőházában — Balatonalmádiban — ORTE és ORLE tagok napi 4:50:P, nem tagok napi 6 pengőért teljes ellátást (lakást, takarítást, napi háromszori étkezést) kapnak, 2—3—4 ágyas szobák. Érdeklődők bővebb tájékozást nyerhetnek: ORTE Dobó Sándor üdülőház, Balatonalmádi.

Kiutasítás. Jugoszláviából Szalay Antal baranyai esperest „állampolgárság” hiánya miatt kiutasították.

A debreceni Keresztény Ifjúsági Egyesület, 1929. évi augusztus hó 9—11-ig bezárólag, háromnapos tanulmányi kirándulást rendez Miskolc és környéke, diósgyőri vas- és papírgyárak, az aggteleki cseppkőbarlang és Eger nevezetességeinek megtekintésére. A kirándulás útvonala: Debrecen, Nyiregyháza, Szerencs, Miskolc, Diósgyőr, Hámoritó, Lillafüred, Putnok, Aggteleki cseppkőbarlang, Eger, Füzesabony, Hortobágyon át Debrecenbe. Indulás 9-én, pénteken reggel 3 óra 10 perckor induló személyvonattal. Visszaérkezés 11-én, vasárnap este a Füzesabony felől 20 óra 54 perckor érkező vonattal. Költségek: III. o. egész jeggyel, három ebéd, három reggeli, a beléptidíjak és szállás is beleszámítva 26 pengő. Fél III. osztályú jeggyel 20 pengő. Résztvehetnek rajta az egyesület férfi és hölgy tagjai, az egyesület barátai és az általuk hívott vendégek. Jelentkezni lehet

az egyesület titkári hivatalában Széchenyi ucca 4 szám alatt, délelőtt 9—1 óráig és délután 3—5 óráig. Az útra vonatkozó mindennemű felvilágosítás is itt nyerhető.

Augusztus 2-át, a debreceni csata 80-ik évfordulója alkalmával hagyományos ünnepi keretek között ülte meg Debrecen polgársága a katonaság részvételével. A városi tanács a hősök temetőjében nagszabású ünnepélyt rendezett. Emlékbeszédet Sípóss Imre lelkész mondott.

A debreceni egyház külsőségi körzeteiben, ahol még nincsenek templomok, a bibliaórák befejeztével, vasárnaponként a szabadban „kerti istentiszteletre” gyűlnek össze a hívek.

A kiskundorosmai hívek szép ezüst úrasztali kelyhet és tányért szereztek be — közadakozásból.

A nagyváradi református imaház növendékei július 11-én jól sikerült társas kirándulást rendeztek.

300 pengős novellapályázat. A debreceni reformátusok „Vasárnap” c. gyülekezeti hetilapja pályázatot hirdet olyan novellára, mely tartalmánál fogva méltó és terjedelménél fogva is megfelelő arra, hogy egyházi lap hasábjaira kerüljön. Pályázati határidő: 1929. évi szept. 15. A beérkezett novellák a lap tulajdonába mennek át és közölhetésre jogot formál a szerkesztőség. Csak gépen írt, vagy legfeljebb feltűnően tiszta kézírásos novellát fogadnak el. Az író neve jelíges borítékba teendő. A legjobb novella 200, a második pedig 100 pengő jutalmat kap. A pályamunkákat a „Vasárnap” szerkesztőségéhez (Debrecen, Kálvin-tér 17. sz.) kell küldeni.

A magyar egyetem 1830 ifjút vesznek fel a jövő tanévben az első szemeszterre. Debrecenben 410 új egyetemi hallgató iratkozhatik be.

Nyugalombavonulás. Balla Endre csetényi lelkész 40 évi lelkészi szolgálat után 1930 január 1-től nyugalomba vonul.

A krassófüzesi református gyülekezet szép ünnep keretében avatta fel két új harangját. A szatmári öreg diákok augusztus hó 4-én tartják találkozójukat.

A komjáti-i gyülekezet lélekemelő ünnepet tartott új harangja, új iskolája és tanítói lakása felavatása alkalmából július hó 21-én.

A dunántúli református egyházkerület közgyűlését szeptember hó 22. s következő napjain tartja Kaposváron.

A makói Bethánia-egylet július hó 28-án este szeretetvendégséget rendezett.

Magyarországból átlag 5000 ember vándorol ki évenként Amerikába.

Szalárdon a földműves ifjúság között igen szép evangéliomi munka folyik, most újabban a munkába bekapcsolódott az iparos ifjúság is.

Az újszegedi imaház részére Nemes Árpád presbiter keresztelődénynt adományozott.

Miskole város törvényhatósági bizottsága felirattal fordult a kormányhoz, hogy tegye lehetővé, hogy minden magyar állampolgár magyar nevet viseljen.

Imaházat vett a nagybányai egyházmegyében levő alsófernezelyi fiókegyház 52,000 lei-ért.

Elkobozták a esehék Ady Endre verses-könyveit azzal az indokolással, hogy *ennek a most élő magyar irredenta-költőnek* a versei károsak a csehszlovák köztársaságra nézve.

A sárospataki főiskola fennállásának 400 éves jubileumát 1931 őszén ünneplik meg. Ugyanekkor Kazinczy Ferenc emlékünnepelet is rendeznek s ez alkalommal leleplezik Kazinczy Ferenc és Kazinczy Lajos szobrát. Erre az időre megíratják a főiskola történetét is népszerű formában.

Az antialkoholista lelkészek figyelmébe. Rochat Antal genfi lelkész, a „Kék kereszt” alkoholelles világszövetség tb. elnöke a kékereszt munka iránt érdeklődő lelkészeknek kérésére a genfi Kék kereszt egyesület kiadásában megjelent francia nyelvű kiadványokat ingyen és bérmentve megküldi.

Olesó üdülés fiúk részére a Balaton partján. 12 évet betöltött fiúk részére, 17 évig bezárólag, felekezeti különbség nélkül üdültábor rendez a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége Balatonszárszón. A részvételi-díj 11 pengő, amelyben benne van 4 napi étkezés, szállásdíj, jelentkezés díja. A résztvevők úgy a Máv., mint a Déli vasúton félárújeggyel utazhatnak. A táborban naponként háromszor van étkezés. A fiúkat villanyvilágítással ellátott kényelmes barakkokban helyezik el és érdekes program gondoskodik a szórakozásukról. Jelentkezni lehet a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségében Budapest, IX., Üllői-út 29., a 4 pengő jelentkezési díj lefizetésével. A fentmaradó 7 pengő az induláskor fizetendő.

Nemzetközi ifjúsági tábor. A balatonszárszói ifjúsági táborban, augusztus 16—22. között a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világszövetsége Délkelet Európai tábor rendez, amelyen az eddigi jelek szerint nyolc ország lesz képviselve. A táborban résztvehetnek olyan diákok és nem diákok, akik valamilyen evangéliumi jellegű ifjúsági szervezetnek a tagjai. Részvételi díj 27 pengő, melyben bentvan 6 napi (naponként négyszeri étkezés) kiszolgálás, szállás és a vasúti igazolványok ára. A tábor nyelve német, angol, francia, magyar és egy szláv nyelv. Jelentkezni lehet: Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségében Budapest, IX., Üllői-út 29., II. em. Előre befizetendő a részvételi díj első részlete, 10 pengő.

240 leány fordult meg a balatonszárszói táborban az elmúlt héten Csonkamagyarország minden részéből, élvezve azokat az áldásokat, amelyeket egyrészt a Balaton jelentett számukra, másrészt, amelyekről a tábor vezetősége gondoskodott. Magyarországon ez a tábor egyike volt a legnagyobb leánygyűléseknek, amit ilyen romantikus keretek között valaha tartottak. Balaton partján nagyszerű látvány volt ennek a hatalmas leányseregnek a reggeli tornája. — Játékai. A tábortüzek, amelyek mellett megszállt terület is megszólalt, megrázva e leánysereg szívét és lelkét. Előadások, eszmecserek váltották egymást s a tábor vezetősége már most elhatározta, hogy a jövő esztendőre legalább két ilyen nagy leánytábort készít elő, hogy az igényeket ki lehessen elégíteni.

Magyarország a genfi világparlamentben.

A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világbizottsága augusztus 3—9. között tartja Genfben ülését, amelyen Magyarországot dr. Tóth Miklós kir. kuriai bíró, dr. Scholtz Oszkár jogügyi főtanácsos, dr. Karácsony Sándor gimnáziumi tanár, dr. Victor János theologiai tanár, Laky László és Töltéssy Zoltán titkárok képviselik. E gyűlés, mely két évenként szokott tartatni, 1925-ben Budapesten zajlott le, 1927-ben Helsinkforsban, Finnország fővárosában és ez évben Genfben, a Világbizottság székhelyén megy végbe, rajta 53 nemzet képviselője jelenik meg.

Oroszországban minden nyomda az államé. Nyomtatni csak állami engedéllyel lehet. Az orosz szovjet kezdetben tiltotta a vallásos könyvek kiadását. Mikor a vallásos könyvek készlete kifogyott, a titkos rendőrség is üldözte e könyveket és sokat elpusztított: a könyvek után való kereslet hihetetlenül megnövekedett, úgy, hogy egész községek is összeálltak egy biblia megszerzésére. Mikor a kormány megtudta, mily hallatlan árat fizetnek egy-egy bibliáért, nem akarta a jó üzletet elszalasztani, fenntartotta a bibliabehozatali tilalmat, de megengedte a biblia és más vallásos könyvek Oroszországban való nyomtatását.

Pályázat.

A hosszúpályi református egyház pályázatot hirdet negyedik sorszámú tanítói állására. Jávadalmazás törvény szerint. Kötelesség a rábizott osztályok vezetésén kívül belmissziói munkában segédkezés, lelkész helyettesítése, egyházi jegyzői tiszt viselése. Pályázhatnak okleveles férfitanítók. Határidő augusztus 15. Kérvények, válaszbélyeggel ellátva, Református lelkészi hivatalhoz küldendők.

Pályázat.

A *Kokadi református egyház* pályázatot hirdet a II-ik tanítói állásra. Fizetése államszegélyes. Helyi javadalma: törvényszerű lakbér, 10%-a a mindenkor kezdő tanítói fizetésnek. Kötelessége: szükség esetén lelkész és kántortanító helyettesítése külön díjazás nélkül, presbiterium által kijelölt osztályok vezetése, vasárnapi iskola, belmiszioi, egyháztársadalmi munkában segédkezés. Pályázati kérvények a vallás- és közokt. Miniszter úrhoz címezve, keresztlevelel, diplomával, orvosi, szolgálati és illetőségi bizonyítvánnyal a lelkészi hivatal Címére küldendők. Pályázati határidő a megjelenéstől számított 15 nap. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Kokad, 1929 július 30.

Bodor Pál,
ref. lelkész,
iskolaszéki elnök.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

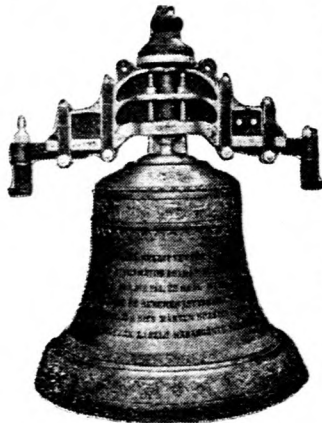
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Lipót 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények, zsir-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15-48.

„MÉLIUSZ“ könyvkereskedés mű- és tanszerosztálya

ajánlja alant felsorolt tanszereit és iskolacikkeit.

Angyalos magyar címer ovális alakú vaslemezen, 55 × 65 cm. nagyságban, előírás szerinti felírással	17.—
Angyalos magyar címer hajlítható papirlemeze felvonva és akasztókarikákkal ellátva, kis alak	2:40
Ugyanaz nagy alak	3:20
Bittenbinder—Grenczer: Métermértékek szemléltető táblája hozzávaló utasítással (Hossz, terület, súly, űrmértékek) felvonatlanul	3.—
Vászonra vonva és lécekkal ellátva	13.—
Bopp—Gönczy: Természettani ábrák (8 színes kép) 75 × 58 cm es táblák (Tizedes mérleg, darugép és csigaszorok, emelőgépek, csavarsajtó, másodperc-inga, koloncos óra)	6.—
Bopp—Gönczy: Földrajzi faliképek (2 kép 63—95 cm. méretben) színes nyomással, I—II. együttesen	6.—
Állattérképek az öt világrész összes létező állataival I-től VI-ig, felvonatlanul	70.—
Ugyanaz vászonra húzva és lécekkal ellátva	120.—
Gönczy—Urhegyi: Mozgatható írott betűk kis és nagy nyomtatott betűk, kis-	2:40
és nagy	2:40
Gönczy—Urhegyi: Fali olvasóablak írott- és nyomtatott betűk olvasásának tanításához 70—100 cm. méretben	8.—
Gönczy—Urhegyi: Szépirási falitáblák. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium megbízásából szerkesztette: Kovács A. 3 tábla 63 × 95 cm. méretben, tokban, szegélyezve, lécekkal. 1. nagybetűk, 2. kisbetűk és számok, 3. betűkapcsolási példák I—III.	12.—
Történelmi falikép. 20 kép, (63 × 95 cm.) többszínű nyomással, a sorozat ára	52.—
Az Országos Fali- és Stefánia-Szövetség által kibocsájtott szemléltető képsorozat áll 72 drb. képből	44.—
Orosz számológép keményfa karikákkal, védőlappal, 1 és fél méter magas	36.—
Nemzeti zászló 2 méter hosszú, 1 méter széles, rúd-dal, címerrel ellátva, valódi merinói gyapjú	26.—
„Mi maradt nekünk“ szemléltető képsorozat áll 21 drb. képből kemény deklire felkasirozva	36.—
Horthy Miklós kormányzó úr fényképe 48 × 34 cm. nagyságban, berámázva	18.—
Földrajzi alapfogalmak, szemléltető kép vászonra vonva és lécekkal ellátva	15.—
Meinhold az öt emberfaj szemléltető képe kemény dekli lemezre felvonva, szegélyezve és akasztókarikákkal ellátva	7.—
Meinhold: Összes állatképei szemléltető oktatás céljaira, kemény deklilemezre felvonva darabonként	7.—
Schreiber-féle szemléltető képek, megrendelés szerint dekli lemezre felvonva és akasztókarikákkal ellátva, darabonként	8.—
Gönczy—Jéger—Hoffmann: A mezei gazdaságra hasznos, valamint kártékony állatok I—VI. kemény dekli lemezre felvonva és akasztókarikákkal ellátva, darabonként	7.—
Iskolai tábla egyik oldala kockás, a másik vonalás (120 × 150 cm. nagyságban)	50.—
Hozzávaló állvány	24.—

Iskolai felszerelési osztályunk rendel bárhol hirdetett könyvet, zeneművet és iskolai oktatás céljára alkalmas tanszerfelszerelést stb.

Kívánatra készséggel ad díjmentes árajánlatot a

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala, papir- és írószerkereskedésében

DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.

Telefonszám: 270.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1929.